

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ
2024/2025
НАВЧАЛЬНОГО РОКУ В
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Про організацію
2024/2025 навчального року
в закладах загальної середньої освіти

Лист МОН від 23.08.2024 р. № 1/15281-24

A 3D rendered scene of a classroom. On the right, a red humanoid figure representing a teacher stands and points with a pointer stick towards a whiteboard. On the left, three blue humanoid figures representing students are seated at desks, facing the teacher. The background is a light blue wall with a whiteboard and some faint posters. The entire scene is overlaid with white text.

«Вимоги законодавства
щодо організації освітнього
процесу
на уроках предмета
«Захист України»».

Про організацію 2024/2025 навчального року в закладах загальної середньої освіти.

- Міністерство освіти і науки України інформує щодо особливостей організації нового навчального року в умовах правового режиму воєнного стану.
- Постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» тривалість 2024/2025 навчального року в закладах загальної середньої освіти встановлено з 02.09.2024 до 30.06.2025 (далі – Постанова).
- Відповідно до Постанови обласні та Київська міська військові адміністрації разом із засновниками закладів освіти мають забезпечити організацію початку навчального року залежно від безпекової ситуації в кожній окремій адміністративно-територіальній одиниці. Структуру і тривалість навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначає педагогічна рада закладу освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, особливостей регіону тощо.

Організація освітнього процесу на уроках з навчального предмета «Захист України» у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році здійснюється відповідно до вимог «Концепції про допризовну підготовку» та навчальних програм для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 13.09.2023 № 1121-23, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2024 року № 1116), у відповідності до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про національну безпеку України», «Про основи національного спротиву» № 1702-IX від 01.01.2022 зі змінами від 03.05.2022; Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25.03.2021 № 121/2021; Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019; Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 року; Положення про допризовну підготовку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782.

* «Наголошуємо, що в умовах перманентного виклику для всієї системи освіти та всіх учасників освітнього процесу питання безпеки при визначенні формату проведення навчальних занять у закладі освіти в новому 2024/2025 навчальному році є ключовим у діяльності керівників усіх рівнів.»

З повагою Міністр Оксен ЛІСОВИЙ

* ЛИСТ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

м. Київ (від 23 серпня 2024 р. № 1/15281-24)

[https://mon.gov.ua/static-](https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66c/89a/7ec/66c89a7ec958d706189619.pdf)

[objects/mon/uploads/public/66c/89a/7ec/66c89a7ec958d706189619.pdf](https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66c/89a/7ec/66c89a7ec958d706189619.pdf)

Організація освітнього процесу на уроках в 2024/2025 навчальному році здійснюється відповідно до Наказу МОН України від 07.08.2024 № 1112 «Про затвердження Порядку та умов здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні», можна завантажити за покликанням:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1222-24>

Форма організації освітнього процесу

Організація освітнього процесу залежить від безпекової ситуації в кожному населеному пункті.

Структура та тривалість навчального тижня, дня, занять і відпочинку, а також форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною (вченою) радою закладу освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою (відповідно до обсягу навчального навантаження та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, особливостей регіону тощо).

Освітній процес в очному режимі

Запроваджується в приміщеннях або будівлях закладу освіти тільки в межах розрахункової місткості споруд цивільного захисту, що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу в разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших відповідних сигналів оповіщення.

Якщо потужності споруд цивільного захисту є недостатніми для укриття всіх учасників освітнього процесу, то освітній процес може бути організований шляхом розподілу навчального часу в межах годин (змін) упродовж дня, тижня, місяця або семестру.

Для підготовки роботи закладів освіти в очному режимі засновникам рекомендовано провести відповідні заходи з посилення безпеки:

- обов'язкова перевірка закладів освіти та прилеглих територій на наявність вибухонебезпечних предметів;
- перевірка готовності систем оповіщення, зокрема, доступності оповіщення для дітей із порушеннями зору та слуху;
- визначення та позначення шляхів евакуації;

- наявність обладнаного укриття для всіх учасників освітнього процесу;
- створення запасів води та медикаментів;
- проведення тренувань з учасниками освітнього процесу щодо дій у разі повітряної тривоги;
- проведення навчальних занять щодо здоров'язбереження, надання домедичної підготовки тощо;
- підключення мережі Wi-Fi в укриттях для проведення занять (за можливості).

Додаток **«Повітряна тривога»**,
<https://cutt.ly/hZ6xrCr>

Учням 10-11 класів зараз дуже складно, адже вони уже розуміють, що відбувається, але ще не мають достатньо життєвого досвіду, щоб ефективно боротися зі своїми емоціями.

Тому варто рекомендувати учням завантажити на мобільний телефон додаток **«Повітряна тривога»**, оскільки не завжди можна почути сигнал з вулиці.

В умовах воєнного стану набуває особливостей психологічний супровід усіх учасників освітнього процесу.

«Увага всім! Повітряна тривога»

З огляду на реальну загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії, рекомендуємо вчителям неухильно дотримуватись порядку дій, у разі увімкнення сигналів тривоги, під час проведення уроків, що розроблені на основі рекомендацій Державної служби з надзвичайних ситуацій України.

Алгоритм «Як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу *«Повітряна тривога»* можна завантажити за покликанням: <https://cutt.ly/hZ6xrCr>.

Освітній процес у дистанційному режимі

Запроваджується в закладах освіти на території ведення бойових дій і тимчасово окупованих територіях.

Запроваджується наказом (розпорядженням) засновника закладу освіти за погодженням із керівником адміністрації (без обов'язкового укладення трудового договору про дистанційну роботу в письмовій формі, головною умовою є своєчасне виконання завдань).

Під час організації дистанційного навчання рекомендуємо використовувати матеріали [Всеукраїнської школи онлайн](#).

В умовах дистанційного навчання заклад самостійно приймає рішення щодо зняття обмеження на максимальну кількість учнів у класі.

За дистанційною формою робота може виконуватися працівником поза робочим приміщенням, територією власника або уповноваженого ним органу, у будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Освітній процес за змішаною формою

- Змішана форма поєднує очний і дистанційний режими. Таке поєднання підходить для різних занять: практичні та лабораторні заняття можуть проводитися в очному режимі, лекційні – дистанційно.
- Форма може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації.

Сучасні виклики

Сучасні виклики сприяли трансформації освітнього процесу та формуванню нових освітніх концепцій, серед яких ключовою є концепція навчання протягом усього життя.

Все більше значення надається самотійній роботі, рівноправним відносинам між педагогом і учнем. Особливої актуальності ці зміни набули у зв'язку з необхідністю застосування дистанційного навчання, досвід якого варто використовувати в перспективі.

Завдання предмету «Захист України»

Навчальний предмет «Захист України», який сприяє досягненню мети загальної середньої освіти, введено до інваріантної складової базового плану Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від від 30 вересня 2020 р. № 898 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»).

<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>

Актуальні освітні завдання у реалізації змісту навчального предмета «Захист України»

- ознайомлення учнівської молоді з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини;
- усвідомлення учнівською молоддю свого обов'язку щодо захисту України у разі виникнення загрози незалежності та територіальній цілісності держави;
- набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їхні характерні особливості;

Навчальна програма предмета «Захист України»

Вивчення предмета «Захист України» спрямоване на формування в учнівської молоді:

- життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину національно-патріотичного виховання.

Навчальна програма предмета «Захист України»

Метою навчального предмета «Захист України» формування у здобувачів освіти життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій, а також оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, розуміння суспільної значущості військової служби, мотивації до набуття необхідних компетентностей у сфері безпеки і оборони.

Навчальна програма предмета «Захист України»

Вивчення предмета «Захист України» спрямоване на досягнення мети загальної середньої освіти. Метою загальної середньої освіти є: всебічний розвиток, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, своєї країни, довкілля, спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству.

Навчальною програмою для 10 і 11 класів передбачено вивчення предмета «Захист України» за двома тематичними планами: юнаків – тематичний план № 1 і навчально-польові збори/заняття; дівчат – тематичний план № 2 і навчально-тренувальні заняття.

Суттєвою загальною рисою навчальних програм «Захист України. Рівень стандарту», «Захист України. Профільний рівень», що відповідає сучасним тенденціям в освіті, є надання вчителю значно більшої свободи в питаннях планування освітнього процесу та залежить від матеріально-технічної бази закладу загальної середньої освіти, професійної компетентності педагогів.

Вибір форм, методів та засобів навчання, зокрема й підручників, розподіл кількості годин, що відводяться на вивчення розділів та окремих тем (це стосується як порядку вивчення тем, так розподілу часу на їх вивчення), учитель визначає самостійно.

Роз'яснюємо, що програма для проведення навчально-польових (тренувальних) зборів/занять не залежить від потижневого навантаження і розрахована на 18 навчальних годин. Оцінка за навчально-польові збори/заняття і навчально-тренувальні заняття виставляється окремо від семестрових та визначає підсумкову (річну) на рівні з семестровими.

Удосконалену навчальну програму з предмета «Захист України» структуровано за очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності та змістом навчального матеріалу, необхідного для їх отримання.

Звертаємо увагу, що з текстами навчальних програм можна ознайомитися на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за покликанням:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2023/13.09.2023/Navchalna.programa-2023.zakhyst.Ukrayiny-10-11-standart.pdf>

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителями у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Під час календарно-тематичного планування у навчальних програмах і календарно-тематичних планах бажано виділити ключові теми, на яких ґрунтується подальше опрацювання програмового матеріалу. Це дозволить без порушення системи програмових вимог ущільнювати, оптимізувати вивчення предмета, концентрувати увагу на відпрацюванні позицій, що мають забезпечити якісну самостійну роботу учнів в умовах дистанційного навчання.

За програмами укладено підручники, електронні версії яких можна завантажити за покликанням:

<https://shkola.in.ua/3023-zakhyst-ukrainy-10-klas-fuka-omz.html>

<https://shkola.in.ua/3025-zakyst-ukrainy-10-klas-fuka-stand.html>

«Захист України»

особливості викладання предмета

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН №1
вивчення предмета юнаками (дівчатами за їх власним бажанням)

№ з/п		Кількість годин на тиждень (1,5 год.)			Кількість годин на тиждень (2 год.)			З них на навчально-польові збори/саніття
		Разом	1 рік (10 клас) 1,5 год	2 рік (11 клас) 1,5 год	Разом	1 рік (10 клас) 2 год	2 рік (11 клас) 2 год	
1	Вступний урок	1	1	-	1	1	-	-
2	Розділ I. Основи національної безпеки України	4	4	-	4	4	-	-
3	Розділ II. Збройні Сили України на захисті України	7	7	-	10	10	-	-
4	Розділ III. Стройова підготовка та прикладна фізична підготовка	8	4	3	10	5	4	1
5	Розділ IV. Вогнева підготовка	20	10	6	24	14	9	4
6	Розділ V. Тактична підготовка	20	4	9	27	6	14	7
7	Розділ VI. Основи цивільного захисту	16	12	4	21	16	5	-
8	Розділ VII. Домедична допомога	29	10	13	34	12	19	6
	Всього	105	52	35	140	70	52	18

«Захист України»

особливості викладання предмета

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН № 2 вивчення предмета дівчатами (юнаками, які за станом здоров'я, релігійними поглядами не вивчають основи військової справи)

№ з / п		1,5 год.			2 год.			Навчально тренувальні заняття
		Разом	К-сть годин на тиждень	К-сть годин на тиждень	Разом	К-сть годин на тиждень	К-сть годин на тиждень	
1	Вступ	1	1	-	1	1	-	-
2	Система національної безпеки України.	1	1	-	1	1	-	-
3	Розділ I. Основи медичних знань і домедичної допомоги	49	36	7	66	49	11	6
4	Розділ II. Основи цивільного захисту	15	12	3	22	16	6	-
5	Розділ III. Міжнародне гуманітарне право (МГП) про захист цивільного населення	3	-	3	4	-	4	-
6	Розділ IV. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	32	-	22	43	-	33	10
7	Контроль практичних навичок	2			2			2
	Разом	105	52	35	140	70	52	18

Джерела інформації

Перелік підручників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі з предмета «Захист України», «Захист України. Основи медичних знань» у закладах загальної середньої освіти з навчанням українською мовою, наведено на сайті Міністерства освіти і науки України за покликанням:

<https://cutt.ly/PZDIkhM>.

Рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» використовувати інформацію, розміщену на офіційних веб сайтах, наприклад:

– Міністерства оборони України

<https://www.mil.gov.ua/>;

<https://cutt.ly/vZDWMAAd>.

- Міністерства освіти і науки України

<https://mon.gov.ua/ua/news/osoblivosti-organizaciyi-202223-navchalnogo-roku>;

<https://cutt.ly/fXcE48u>;

<https://cutt.ly/PZDIkhM>.

Радимо, під час навчання предмета «Захист України», окрім загальних підходів та принципів (науковості, доступності, достовірності, наочності та ін.), урахувувати те, що молода людина 16-17 років (допризовного віку) отримує перше системне враження про Збройні сили України (інші збройні формування) і в цілому про сучасні задачі Національної безпеки та оборони нашої держави. Варто акцентувати увагу саме на практичній спрямованості предмета, а не на заучуванні понять та визначень.

Теоретичні теми є основою формування практичних навичок учнів під час вивчення предмета «Захист України», тому під час дистанційного навчання викладачам пропонується скорегувати поурочно-тематичні плани, щоб учні самостійно в домашніх умовах могли опрацювати ту чи іншу теоретичну тему програми, вивчаючи відповідні параграфи підручників. Якість засвоєння теми (теоретичні знання), наприклад, можна перевірити за допомогою тестових завдань, тематичних карток, ребусів, електронних диктантів та інших дидактичних засобів, за покликанням:

- <https://classroom.google.com>
- <https://en.linoit.com/>
- <https://vseosvita.ua/> та інші.